

Pour pouvoir contrôler si les structures ont bien été fixées, il y a des séries récapitulatives à la fin des sections. Au surplus, on peut encore écouter des enregistrements faits au laboratoire.

L'étudiant ne doit pas consulter le texte avant d'avoir fait chaque exercice oralement. Le texte ne doit lui servir que d'aide-mémoire pour des révisions chez lui.

Le recueil facilite aussi les programmes particuliers. A l'aide de l'index grammatical alphabétique, on peut regrouper les exercices pour qu'ils servent au sujet voulu.

Les auteurs connaissent bien les objections qu'on fait parfois au sujet des exercices structuraux. Dans leur recueil, on pourrait évidemment trouver aussi des exercices qui ne correspondent pas tout à fait aux conditions normales d'une communication. Mais il faut penser au but poursuivi par ces exercices: la fixation des structures du français parlé. Les auteurs envisagent leurs exercices comme une étape sur la voie vers le „réemploi libre“. Sous le réemploi libre les auteurs comprennent l'utilisation des structures dans des situations plus naturelles, ce qui peut se faire sous la forme de questions et de réponses ou sous la forme d'une conversation à thème.

50 séries d'exercices représentent 50 heures de travail ou 55 environ si l'on compte les heures de révision. En comptant le travail de préparation et de réemploi, les auteurs proposent deux heures trente environ pour une leçon: préparation 30 minutes, laboratoire 50 minutes, réemploi libre 1 heure. Pour l'enseignement secondaire où l'on n'a qu'un laboratoire à la disposition, les auteurs proposent la modification suivante: préparation 1 heure, laboratoire 25 minutes, réemploi libre 1 heure. Cette variante nous paraît aussi moins fatigante que la précédente, car une séance de 50 minutes au laboratoire réclame beaucoup d'attention, aussi bien de la part du professeur que de l'étudiant.

C'est au professeur, bien sûr, de choisir l'emploi des exercices qui lui conviendra le mieux. L'index alphabétique du contenu grammatical ainsi que le contenu détaillé des leçons dans le livret pédagogique (il y a même l'index du contenu lexical) lui permettra de s'orienter dans ce recueil sans difficulté.

Il est très avantageux que les deux recueils puissent servir de complément à n'importe quelle méthode d'enseignement. Les exercices du 2e degré sont destinés aux étrangers d'un niveau avancé qui ont suivi un cours audio-visuel ou audio-oral; mais ils peuvent être utilisés aussi dans l'enseignement secondaire. Ils seront non moins utiles aux étudiants de 1re et de 2e années à l'université et aux élèves des écoles spécialisées. On modifiera le programme d'après le but visé et les conditions de travail.

Malgré certaines objections contre les exercices structuraux, nous trouvons qu'ils représentent une étape importante dans l'apprentissage pratique de la langue, car ils donnent la possibilité de développer les structures nécessaires et de les fixer jusqu'à qu'elles deviennent disponibles au moment voulu.

C'est surtout pour le second degré qu'on manque de manuels utilisables au laboratoire. Le manuel de R. Porquier et G. Zask, rédigé avec beaucoup d'ingéniosité, supprimera cette lacune. Et le réemploi libre des structures, recommandé par les auteurs (ils recommandent qu'il soit le plus rapproché possible; si c'est réalisable, dans la leçon elle-même) écartera le danger de négliger le travail personnel. D'ailleurs, le caractère des exercices de transformation demande aussi de la réflexion de la part de l'étudiant, d'autant plus que certaines exercices s'enchaînent logiquement. Ainsi le manque de travail personnel n'est pas à craindre.

La richesse des structures, dans ces deux recueils, et une large possibilité de les utiliser en font des manuels extrêmement utiles.

Zdeňka Starinohová

Ladislav Hradský—Josef Blaskovics: Maďarsko-český a česko-maďarský kapesní slovník. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1968, 858 stran.

Vydání kapesního slovníku nebývá obvykle předmětem odborných recenzí, ač právě díla tohoto druhu náležejí k nejužitečnějším jazykovým příručkám. Stejně tomu je u maďarsko-českých a česko-maďarských slovníků, jichž sice není absolutní nedostatek, avšak dnes již málokterý z nich plní funkci moderní dostupné příručky, neboť většina je rozebrána, zastaralá anebo mají jinou funkci než službu široké veřejnosti. Velký dvousvazkový akademický slovník česko-maďarský, vydaný ČSAV a zpracovaný maďarskými filology pod vedením L. Dobossyho, není jistě vhodný pro běžnou denní potřebu svým rozsahem (ač jinak jde nepochybně o dílo neobyčejně významné) a svého maďarsko-českého protějšku se dosud nedočkal. Zájemce musí často sáhnout k zastaralému slovníku Brábkovu, k předválečnému slovenskému slovníku Hvozdkovu anebo poválečnému slovníku Orbánovu a Mečovu, nepočítáme-li v Maďarsku vydaný slovník Arpáda Stelczera z r. 1960.

Tím více je třeba uvítat „Maďarsko-český a česko-maďarský kapesní slovník“ Ladislava Hradského a Josefa Blaskovicse. Autoři jsou zkušení znalci maďarského jazyka a literatury a spojují v sobě praktické zkušenosti s teoretickou fundovaností. L. Hradský je nejúspěšnější náš poválečný překladatel z maďarštiny. J. Blaskovics je znám jako autor oblíbené Učebnice maďarštiny, která vyšla v posledních letech v několika vydáních, i jako vynikající znalec maďarské mluvnice a jazykový učitel, který řadu let přednášel maďarštinu na filosofické fakultě v Praze (v posledních letech se věnuje více turkologii) a zorganizoval mimo jiné hojně navštěvované kursy maďarštiny v Maďarské kultuře. Jména obou autorů zaručila opravdu vysokou úroveň slovníku, který zachycuje nejdůležitější podstatnou část hovorového jazyka a je doplněn vzornými gramatickými tabulkami. Slovník je i při svém pochopitelně omezeném kapesním rozsahu velmi pečlivě zpracován s důrazem na diferenční jevy, jež jsou pro uživatele slovníku zpravidla nejdůležitější a nebývají ani ve slovnících většího rozsahu adekvátně zachyceny. Jsou tu označena všechna slovesa přechodná, jež mají v maďarštině zvláštní předmětné časování, diferenční slovesné vazby i některé důležité tvaroslovné podrobnosti, např. dvě alternativy v rozkazovacím způsobu ikových sloves. Velmi citlivě slovník registruje momentálnost i jiné jemné významové odstíny (např. rozdíl intenzity u sloves meghökken a megdöbben či prostorové časovou rozdílnost při významu sloves megszazol a megszimato). Pečlivý a výstižný je rovněž výběr složených slov, homonym a synonym i jednotlivých slovních významů, jež tu přirozeně není možno uvádět v té úplnosti jako ve větších slovnících, avšak přitom zpravidla výrazy zde uvedené zastupují celou řadu obdobných významů (např. význam ucházející u adj. meglehetős vhodně zastupuje další příbuzné významy přijatelný, obstojný, snesitelný). Jen zcela výjimečně se setkáme s chybějící vazbou u sloves (např. u slovesa megosztozik by měla být uvedena vazba vkivel vmin, u slovesa megrabol kromě vazby vkít i vazba vmitól), s chybějícími slovy homonymními lišícími se jen délkou (vedle megetet by mělo být megéget) a obecně známými hovorovými výrazy (z nich tu chybí např. slovo májashurka—jitrnice). Bylo by jistě možno uvažovat o tom, zda by nebylo možno uvést ještě další složeniny (např. u novény—novényzsír, u óra—óramutató) či maďarské anebo české významy (vedle földalatti vasút i metró, vedle spolehlivý u adj. megbízható i důvěryhodný) apod., avšak podobné návrhy by patrně již překračovaly rámec vymezený kapesním slovníkem, navíc je myslím třeba uznat zásadu obou autorů, že z cizích slov potlačili výrazy, jichž se užívá stejně v obou jazycích (to je případ slova metró).

Celkové možno tedy shrnout dosavadní hodnocení zjištěním, že naše veřejnost získává tímto kapesním slovníkem vzornou lexikografickou příručku, která dokonale splňuje nároky na moderní jazykový slovník menšího rozsahu. Slovník vyniká zejména svým důrazem na diferenční jevy (slovesné vazby aj.), pečlivou volbou slov z obecné hovorové slovní zásoby i znamenitými gramatickými tabulkami.

Richard Pražák

Za PhDr. Marii Juskovou, CSc.

Dne 22. srpna 1969 zemřela dr. Marie Jusková, CSc., žel teprve na počátku své slibně se rozvíjející vědecké činnosti. Byla aspirantkou pod vedením prof. Ohnesorga na katedře romanistiky a fonetiky. Nedlouho před svým tragickým odchodem úspěšně obhájila na naší fakultě svou kandidátskou disertační práci *Studie ze srovnávací fonetiky češtiny a francouzštiny*, již prokázala svou výbornou fonetickou průpravu spojenou s praktickým ovládním nejnovějších fonetických pracovních postupů.

Narodila se 14. ledna 1927 v Bratislavě, odkud se před válkou odstěhovala s rodiči do Prahy, kde absolvovala gymnasium. Po studích na filosofické fakultě University Karlovy získala doktorát filosofie a aprobaci pro francouzštinu a italštinu. Učitelská dráha dr. Marie Juskové byla svízelná. Pro nedostatek míst na středních školách učila zpočátku na školách různých typů v Praze i mimo Prahu. Teprve v roce 1962, po návratu z více než dvouletého působení na fakultě cizích jazyků v Káhiře, podařilo se jí nalézt definitivní uplatnění na Institutu překladatelství a tlumočnictví při Universitě 17. listopadu. Od té doby začíná také dr. Jusková intenzivně publikovat recenze i studie, zejména z oboru francouzské fonetiky (*Percepcie francouzských hlásek*, Bulletin USL 3, 1969; *Souhláskové skupiny ve francouzštině a v češtině*, Sborník USL II, 1970, atd.). Záslužné jsou její učební pomůcky, výsledek úspěšné pedagogické praxe, z nichž namátkou jmenujme: *Konverzace pro lékaře v jazyce francouzském*, Praha 1966; *Cvičení z francouzské fonetiky I.*, Praha 1967 aj. Osvědčila se i jako znamenitá překladatelka odborných textů.

V dr. Marii Juskové, jak jsme ji poznali, odchází svědomitá učitelka a talentovaná vědecká pracovnice.

Lubomír Bartoš